

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

PLB IR VISOS LIETUVOS DIASPOROS PASIRENGIMO PILIETINIAM PASIPRIEŠINIMUI IR ĮSITRAUKIMO Į VISUOTINĘ GYNYBĄ STRATEGIJA

NUORODOS:

- a) Valstybės gynybos planas, 2023 m. lapkričio 6 d.:
https://lrp.lt/data/public/uploads/2023/11/valstybes_gynybos_planas.pdf
- b) Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas „Dėl Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ patvirtinimo“, Nr. XIV-1102, 2022 m. gegužės 17 d.: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/98b7d3a0db3011ecb1b39d276e924a5d>
- c) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo įgyvendinimo“, Nr. 23, 2022 m. sausio 5 d.:
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b884a231722111ecb2fe9975f8a9e52e/asr>
- d) PLB XVII Seimo rezoliucija „Dėl pilietinio susitelkimo“, 2022 m. liepos 20 d.:
<https://plb.lt/wp-content/uploads/2022/07/Del-Pilietinio-Susitelkimo.pdf>
- e) PLB XVII Seimo rezoliucija „Dėl keičiamo Visuomeninių reikalų komisijos tikslo“, 2022 m. liepos 20 d.: <https://plb.lt/wp-content/uploads/2022/07/Del-PLB-Visuomeniniu-reikalu-komisijos-keiciamo-tikslo-pilietinis-susitelkimas.pdf>

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Lietuvos saugumo aplinką teigiamai veikia narystė NATO ir ES, JAV karinių pajėgų buvimas Europoje, dvišalis ir daugiašalis bendradarbiavimas su sąjungininkais ir demokratiją remiančiomis šalimis. Agresyvi Rusijos Federacijos (toliau – RF) laikysena ir tarptautinių normų nepaisymas – svarbiausias Lietuvos saugumo iššūkis. RF kelia grėsmę Lietuvos nacionaliniam saugumui, įskaitant suintensyvėjusią propagandą ir dezinformaciją, nukreiptą prieš Lietuvą ir lietuvius bei užsienio šalių piliečius, remiančius Lietuvą ir taisyklėmis grįstą tarptautinę tvarką. Baltarusija, kurios daugelis sričių jau integruotos į RF ir su kuria Lietuva turi ilgiausią sieną, naudojama tokioms hibridinėms atakoms, kaip nelegali migracija, rengti, jos teritorijoje vykdomos karinės pratybos ar privačios karinės kompanijos dislokavimas kelia papildomą įtampą regione.

1.2. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (toliau – PLB) pabrėžia efektyvaus pilietinio pasipriešinimo svarbą visuotinėje gynyboje visos valstybės ir tautos – tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų gyvenančių Lietuvos Respublikos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų – mastu, įtraukiant euroatlantinės erdvės valstybių piliečius. Lietuvos diaspora turi būti atspari hibridinėms grėsmėms, pasiruošusi pilietinio pasipriešinimo iniciatyvoms, žinoti savo vaidmenį ir būti veiksmingai įtraukta į Lietuvos visuotinę gynybą. Lietuvos nacionalinio saugumo ir gynybos stiprinimas, priešiška nusiteikusių šalių atgrasymas yra ir diasporos atsakomybė.

1.3. PLB parengtos „PLB ir visos Lietuvos diasporos pasirengimo pilietiniam pasipriešinimui ir įsitraukimo į visuotinę gynybą strategijos“ (toliau – Strategija) **paskirtis** – numatyti Lietuvos diasporos pilietinio pasipriešinimo vietą valstybės gynyboje, diasporos rengimo pilietiniam pasipriešinimui ir visuotinei gynybai principus, tikslus, uždavinius ir jų įgyvendinimo kryptis, kad diasporos įsitraukimas būtų veiksminga Lietuvos gynybinės galios sudedamoji dalis.

1.4. Visuotinė gynyba. Gynybos visuotinumą reiškia, kad Lietuvą ginklu gins šalies ir NATO sąjungininkų ginkluotosios pajėgos, kad gynybai bus panaudoti visi valstybės ištekliai, o kiekvienas pilietis ir tauta, įskaitant diasporą, priešinsis tarptautinės teisės leidžiamais būdais. Visuotinei gynybai realizuoti pasitelkiama šalies galia, karinės ir nekarinės priemonės.

1.5. Pilietinis pasipriešinimas – Lietuvos Respublikos piliečių ir jų savaveiksmių darinių veikla priešintis agresijai ir okupacijai.

1.6. Pilietinis pasipriešinimas yra svarbiausio Lietuvos gynybos principo – visuotinės gynybos – dalis. Gynybos visuotinumą reiškia, kad Lietuvos valstybės gynyba yra ne tik Lietuvoje gyvenančių Lietuvos piliečių, tačiau ir Lietuvos diasporos atsakomybė. Tai Lietuvos piliečių ar lietuvių kilmės asmenų aktyvus vaidmuo Lietuvos visuotinėje gynyboje, vykdamas grėsmių prevenciją, priešintis agresijai prieš Lietuvos Respublikos suverenitetą, teritorijos vientisumą ar politinę nepriklausomybę – naudojant neginkluoto pilietinio pasipriešinimo priemones ir veikiant už Lietuvos ribų. Valstybės gynimo plane turi būti aiškiai apibrėžtas Lietuvos diasporos vaidmuo skirtingose pilietinio pasipriešinimo situacijose.

1.7. PLB yra didžiausia lietuvių visame pasaulyje vienijanti visuomeninė nepolitinė organizacija, įkurta 1958 metais, Niujorke (JAV). Šiuo metu PLB jungia 55 pasaulio šalyse veikiančias lietuvių bendruomenes. Vyriausiasis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organas yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimas (PLB Konstitucija, 3 str.).

1.8. Lietuvos diaspora yra už Lietuvos Respublikos ribų gyvenanti Lietuvos tautos dalis, kurią sudaro Lietuvos Respublikos piliečiai ir lietuvių kilmės asmenys, taip pat nelietuvių kilmės asmenys, siejantys save su Lietuva istoriniu, kultūriniu, socialiniu, ekonominiu ar politiniu ryšiu. Lietuvos diaspora yra integrali valstybės dalis.

1.9. Strategija parengta vadovaujantis PLB XVII Seimo rezoliucijomis „Dėl pilietinio susitelkimo“, „Dėl keičiamo Visuomeninių reikalų komisijos tikslo“ ir „Dėl Ukrainos palaikymo“, patvirtintomis 2022 m. liepos 20 d., remiantis PLB Charta ir PLB Konstitucija ir atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 5 d. nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo įgyvendinimo“ patvirtintas valstybines mobilizacines užduotis, į Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. gegužės 17 d. nutarimą „Dėl Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ patvirtinimo“ ir 2023 m. rugsėjo 20 d. nutarimu patvirtintą jos įgyvendinimo planą bei į Lietuvos Respublikos valstybės gynimo tarybos 2023 m. lapkričio 6 d. patvirtintą Valstybės gynybos planą.

II SKYRIUS

ESAMA SITUACIJA

2.1. PLB XVII Seimas įgaliojo PLB valdybą per PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisiją aktyviai veikti, stiprinant Lietuvos nacionalinį saugumą ir mažinant karinės invazijos į Lietuvą grėsmę; telkti lietuvių diasporą, kad ji būtų budri, atspari hibridinėms grėsmėms ir pasiruošusi pilietiniam neginkluotam pasipriešinimui.

2.2. PLB ir visa Lietuvos diaspora šiandien aktyviai veikia Tėvynės labui: palaiko Ukrainą, dalyvauja saugumo konferencijose, palaiko ryšį su sprendimų priėmėjais, rengia viešo palaikymo akcijas, užkerta kelią dezinformacijai, telkia materialią ir finansinę paramą.

2.3. Kiekvienos šalies PLB ir visa Lietuvos diaspora skiriasi savo dydžiu, organizacija, veiklos trukme ir įsitraukimu į pilietines veiklas. Vienose šalyse veikia didelės ir įtakingos bendruomenės, kitose – mažesnės, tačiau taip pat galinčios efektyviai prisidėti prie Lietuvos saugumo stiprinimo iniciatyvų. Todėl nėra nustatomas vienodos apimties veikimo standartas visoms bendruomenėms, o vadovaujamosi šioje strategijoje apibrėžtais principais, vertinant kiekvienos šalies PLB ir visos Lietuvos diasporos indėlį.

2.4. Stipri, aktyvi ir organizuota Lietuvos diaspora, užsienyje veikiančios lietuviškos organizacijos, lituanistinės mokyklos stiprina lietuvių tautinę tapatybę, ugdo patriotizmą ir meilę Lietuvai.

2.5. Lietuvos diasporos organizacijos, veikiančios pagal euroatlantinės integracijos principus ir vertybes užsienio valstybėse, turi išskirtinį potencialą įtraukiant šių organizacijų ekspertus į skirtingo formato Lietuvos saugumo stiprinimo renginius. Taip pat PLB / Lietuvos diasporos atstovai gali savo šalyse sėkmingai bendradarbiauti su tarptautinėmis organizacijomis ir įmonėmis, turinčiomis atstovybes, padalinius ar interesų Lietuvoje.

2.6. Didelį potencialą turi tokios pasaulyje veikiančios diasporos organizacijos, kaip *Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga (PLJS)*, burianti pasaulio lietuvių jaunimą, palaikanti pasaulio lietuvių jaunimo organizacijų tinklą ir stiprinanti pasaulio lietuvių jaunimo ryšius su Lietuva. Taip pat diasporos jaunimą buria ir stovyklas organizuoja *ateitininkai* ir *skautai*. Nevyriausybinė organizacija „Global Lithuanian Leaders“ (*GLL*) vysto diasporos profesionalų tinklą, o savanoriška pilietinės savigynos asociacija *Lietuvos šaulių sąjunga (LŠS)*, padedanti užtikrinti Lietuvos nacionalinį saugumą, plečia savo veiklą į kitas šalis. Didelį potencialą turi ir bendros Baltijos šalių piliečių diasporos organizacijos, veikiančios informacijos ir politikos srityse.

2.7. PLB ir visos Lietuvos diasporos komunikacijos metodai gali būti efektyviai naudojami siekiant patraukti užsienio šalių žiniasklaidos dėmesį. Strateginių naratyvų ir diskursų koordinavimas ir komunikavimas globaliu mastu gali reikšmingai prisidėti prie dominavimo informacinėje aplinkoje, taip pat tai padėtų atsakyti į priešišką informacinę veiklą bei stiprinti šalies visuomenės atsparumą. Didelį potencialą turi ir Lietuvos diasporos žiniasklaidos priemonės, leidžiančios lietuvių, anglų ir kitomis kalbomis skleisti Lietuvai svarbią informaciją ir telkti kitų šalių visuomenės remti Lietuvą.

2.8. Atkreiptinas dėmesys į buvusių Lietuvos karininkų ar lietuvių kilmės karių NATO šalyse įsitraukimą, pasiruošiant neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui ir visuotinei gynybai.

2.9. Pilietiškumo ir antisovietinio pasipriešinimo PLB bei Lietuvos diasporoje istorinė atmintis ir patirtys remiant Lietuvos stojimą į Europos Sąjungą ir NATO turi išskirtinį potencialą palaikant už demokratines vertybes bei taisyklėmis pagrįstą tarptautinę tvarką kovojančias šalis, taip pat siekiant įtraukti Lietuvos nacionaliniam saugumui aktualius klausimus į strateginę darbotvarkę.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR PRINCIPAI

3.1. Galutinis **tikslas** – informuota, aktyvi, budri, susitelkusi, atspari, pilietiniam pasipriešinimui pasiruošusi lietuvių diaspora, koordinuotai, greitai ir veiksmingai veikianti krizių, hibridinių ir konvencinių grėsmių akivaizdoje bei įsitraukusi ir integruota į Lietuvos visuotinę gynybą.

3.2. PLB ir visos Lietuvos diasporos pasirengimo pilietiniam pasipriešinimui ir įsitraukimo į visuotinę gynybą strategijos **uždaviniai**:

3.2.1. **Operacionalizuoti PLB tinklą** tam, kad PLB kraštų bendruomenių, diasporos ir Lietuvą remiančių užsienio piliečių įsitraukimas taikos, krizės, karo ar okupacijos metu būtų koordinuotas ir sinchronizuotas.

3.2.2. **Didinti** PLB ir visos Lietuvos diasporos **kompetencijas**, rengiant diskusijas, seminarus, mokymus, kursus ir dalyvaujant pratybose, taip stiprinti atsparumą dezinformacijai, propagandai ir kitai informacinei netvarkai bei suteikti reikalingų pilietinio pasipriešinimo ir visuotinės gynybos žinių ir įgūdžių.

3.2.3. **Kurti** įsitraukimo į pilietinį pasipriešinimą ir visuotinę gynybą **koordinavimo centrus**, apimančius visuomenės palaikymo, finansinės, logistinės paramos, globos, slaugos ir rūpybos (toliau – GSR) organizavimą. Koordinuoti poreikius su atsakingomis institucijomis ir organizacijomis Lietuvoje pagal Valstybės gynybos planą ir valstybines mobilizacines užduotis.

3.2.4. **Remti** už demokratines vertybes bei taisyklėmis grįstą tarptautinę tvarką kovojančias šalis ir organizacijas.

3.3. PLB ir visos Lietuvos diasporos pasirengimo pilietiniam pasipriešinimui ir įsitraukimo į visuotinę gynybą strategijos **principai**:

3.3.1. **Savanoriškumas** (angl. *voluntary basis*). Pilietiniam pasipriešinimui ir visuotinei gynybai svarbi žmonių motyvacija, todėl visoms iniciatyvoms būtinas savanoriškas įsitraukimas. Savanoriškai veikiantys žmonės yra išskirtinai motyvuoti, tiki tuo, ką daro, pasižymi lyderio savybėmis ir įkvepia bendraminčius.

3.3.2. **Tinklaveika** (angl. *networking*). Pasipriešinimo autoritariniams režimams, diktatoriams ir antidemokratinėms jėgoms istorija moko, kad ypač svarbus yra tinklas, struktūra ir komunikacija tarp dalyvių. PLB ir visos Lietuvos diasporos tinklo vystymas privalo remtis ryšiais su Lietuvos institucijomis, organizacijomis, iniciatyvinėmis grupėmis bei asmenimis, pasaulio lietuviais, Lietuvą palaikančiais ir remiančiais asmenimis visame Pasaulyje. PLB tenka pagrindinis vaidmuo, telkiant ir įtraukiant kitas Lietuvos diasporos organizacijas.

3.3.3. **Susitelkimas** (angl. *focus*). Visomis PLB ir visos Lietuvos diasporos bei kitų subjektų Lietuvą remiančiomis iniciatyvomis siekiama esminio tikslo – Lietuvos nepriklausomybės, teritorijos vientisumo ir saugumo. Todėl susitelkimas privalo būti laipsniškas, vykti priklausomai nuo situacijos Lietuvoje. Taikos metu būtinas susitelkimas ruošiantis blogiems scenarijams. Krizės metu reikia susitelkti užtikrinant informacijos sklaidą ir atsparumą informacinei netvarkai. Mobilizacijos, karo ar okupacijos Lietuvoje metu reikalingas susitelkimas informacinėje kovoje, parūpinant finansinę ir logistinę paramą ar užtikrinant karo pabėgėlių, įskaitant nepilnamečius, globą, rūpybą ar sužeistųjų karių bei civilių slaugą.

3.3.4. **Lankstumas** (angl. *flexibility*). Greitai besikeičiant situacijai, būtina laiku reaguoti, kuo efektyviau nukreipti iniciatyvas ir veiksmus reikiama kryptimi. Taip pat būtina atkreipti dėmesį į galimų iššūkių numatymą ir iš to išplaukiančius veiksmus, skirtus išnaudoti susidariusiai situacijai. Lankstumui, prisitaikymui ir situacijos išnaudojimui ypač svarbi yra laiku vykdoma ir greita komunikacija.

3.3.5. **Pasiruošimas** (angl. *preparation*). „Nori taikos – ruoškis karui“. Pasiruošimas apima veiksmus, skirtus gauti reikiamoms žinioms, įgūdžiams, taip pat veiksmus, sukuriančius sąlygas organizuoti efektyvesnį pilietinį pasipriešinimą ir visuotinę gynybą. Efektyvus PLB ir diasporos pasiruošimas siunčia atgrasantį pranešimą ne tik priešui ar potencialiam priešui, bet ir motyvuoja Lietuvos piliečius ir sąjungininkus.

3.3.6. **Atvirumas** (angl. *openness*). PLB ir visos Lietuvos diasporos iniciatyvos stiprinant Lietuvos saugumą yra atviros visiems – ne tik Lietuvos piliečiams, lietuvių kilmės asmenims, bet ir užsienio piliečiams, norintiems be užslėptų ketinimų prisidėti prie atsparumo priešiškos ir antidemokratinės hibridinės grėsmės, Lietuvos pilietinio pasipriešinimo ir visuotinės gynybos iniciatyvų.

3.3.7. **Integralumas** (angl. *integrity*). Siekiant didesnio efektyvumo, PLB ir visos Lietuvos diasporos pasirengimo ir įsitraukimo į pilietinį pasipriešinimą ir visuotinę gynybą strategija ir veiksmai privalo būti integruoti į valstybės gynybos architektūrą, atitikti pagrindinius valstybės gynimo tikslus, principus ir metodus. Veikla privalo būti koordinuojama su Lietuvos institucijomis, atsakingomis už skirtingų gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų (toliau – GSVF) užtikrinimą ir atlikimą.

IV SKYRIUS

DIASPOROS VAIDMUO PILIETINIO PASIPRIEŠINIMO IR VISUOTINĖS GYNYBOS ARCHITEKTŪROJE

4.1. Atsižvelgiant į Valstybės mobilizacijos užduočių ir Valstybės gynybos plano strateginių užduočių (priemonių) sąrašą, bei Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento prie Krašto apsaugos ministerijos apibrėžtas GSVF, PLB ir Lietuvos diasporos pasirengimas ir įsitraukimas į pilietinį pasipriešinimą ir visuotinę gynybą sutelktas į tris pagrindines pastangų kryptis (angl. *Lines of Efforts*, toliau – LoE):

4.1.1. LoE I: **Viešas palaikymas ir atsparumas** – tai pastangų kryptis, apimanti užduotis ir veiksmus, siejamus su PLB ir visos Lietuvos diasporos telkimo, informavimo, rengimo

pilietiniam pasipriešinimui ar visuotinei gynybai, taip pat atsparumo priešiškomis pastangoms mažinti paramą Lietuvai stiprinimas ir viešo užsienio šalių palaikymo stiprinimas.

4.1.2. LoE II: **Materialiųjų išteklių vadyba** – tai pastangų kryptis, apimanti finansinės, materialios, logistinės paramos rinkimą, kaupimą, skirstymą, koordinavimą, transportavimą į Lietuvą.

4.1.3. LoE III: **Globa, slauga ir rūpyba (GSR)** – tai pastangų kryptis, apimanti pažeidžiamų ir nemobilizuotųjų Lietuvos gyventojų evakuaciją, globą ir rūpybą bei sužeistųjų slaugą ir visų susijusių veiksmų koordinavimą.

4.2. Šių kryptių pastangomis bus siekiama įgyvendinti galutinį tikslą ir keturis pagrindinius uždavinius. Kiekviena pastangų kryptį sudarys atskiros užduotys arba veiksmai, kurių sėkmingas atlikimas bus dalis PLB ir visos Lietuvos diasporos indėlio stiprinant Lietuvos saugumą, pasipriešinimą agresoriui ir užtikrinant efektyvią gynybą.

4.3. PLB ir visos Lietuvos diasporos užduotys ir veiksmai, apibrėžti Veiksmų plane, apima tris etapus:

4.3.1. **Taikos metas** – tai metas, kai Lietuvos teritorinis vientisumas yra nepažeistas, karo padėtis ar nepaprastoji padėtis valstybės mastu nepaskelbta. Šiuo etapu vyksta informacinis arba kognityvinis karas.

4.3.2. **Krizė** – tai metas, kai dėl grėsmių Lietuvai yra paskelbta nepaprastoji padėtis, dalinė arba visuotinė mobilizacija ar skirtingi rajonai paskelbti karine operacijų teritorija. Šis etapas pasižymi išskirtiniu hibridinių atakų intensyvumu.

4.3.3. **Karo padėtis** – tai etapas, kai Lietuvoje paskelbta karo padėtis, priešo karinės pajėgos yra kirtusios Lietuvos sienas ar teritorinius vandenius.

V SKYRIUS

ĮGYVENDINIMAS, PAŽANGOS STEBĖSENA IR JOS VERTINIMAS

5.1. Šiai strategijai įgyvendinti yra skirtas Veiksmų planas. Jame apibrėžiami kiekvienos pastangų krypties veiksmai ir užduotys, kuriais siekiama įgyvendinti pagrindinius uždavinius ir galutinį tikslą. Veiksmų plane numatomas kiekvienos užduoties ir veiksmo tikslas, atsakingas subjektas, atlikimo laikas, koordinavimas ir pagrindinės gairės.

5.2. Šios strategijos sklaida yra neribojama, tačiau Veiksmų plano sklaida vykdoma remiantis principu „būtina žinoti“.

5.3. Už strategijos įgyvendinimą atsakinga PLB valdyba ir PLB Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisija. Už šios komisijos, kaip ir visos PLB valdybos, darbo rezultatus atsiskaitoma PLB Seimo delegatams kartą per metus. Išsami ataskaita, įskaitant visas PLB Seimo rezoliucijų įgyvendinimo ataskaitas, pateikiama už 3 metus.

5.4. Strategija gali būti atnaujinama iš esmės keičiantis Lietuvos saugumo ir pasaulio geopolitinei situacijai ar kilus poreikiui iš naujo apsvarstyti Veiksmų planą.